

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin.; za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna petit-vrstica, (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

104. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 31. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 8/I.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin. Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Narodna sprava.

O božičnih praznikih je že stara navada meščanskega časopisja, da parafrazira na vse mogoče načine besede «Mir ljudem na zemlji». Priložnost je zelo pripravna; in filistrskim dušam, ki nočejo, da bi se jih motilo, kadar uživajo, se zelo prileže, če jim zveni ob praznikih iz vsake vrste njihovega vsakdanjega lista mir in pokoj. A tudi žurnalistične tirade se morajo vsaj s kakšnim krajevom obesiti za kaj stvarnega in ker nima Avstrija vojne z nobeno državo — kar bi dalo seveda še lepšo smer poetičnim člankarjem — je najbližji klin še vedno narodno vprašanje.

Notranji boj osmerih avstrijskih narodov zasluži, da bi mu meščanski političarji in žurnalisti postavili spomenik. Kaj bi počeli brez tega boja? Kaj bi bili brez njega? Narodna borba je molzna krava, ki daje že celim generacijam nacionalističnih diplomatov, govornikov in časnikarjev mleka. In vendar so nehvaležni. Kadar se jim najbolje godi, žugajo živalci, ki jih redi, da jo ubijejo. Posebno ob prazniku nebeskega miru, o božiču, jih redno popada nehvaležna manija: Potopiti hočejo narodni boj v orkus, doseči hočejo spravo narodov.

Obligatni članki o pomirbi so se tudi letos pojavili v vseh «velikih» časopisih. Toda malone da bi jim človek letos prisodil nekoliko več važnosti, nego druga leta. Kajti preden so dunajski žurnalisti pomočili svoja peresa v črnilo sprave, se je oglasil v državnem zboru velik gospod, sam ministrski predsednik baron Beck, ter je v proračunski debati «konstatiral», da je že skrajni čas za spravo.

S prirojenom mu duhovitostjo je dejal, da se ne smemo toliko časa pripravljati za jezik jedilnega lista, da nam drugi zasedejo vse prostore pri mizi.

Torej skrajni čas za spravo!

Zelo verjetna beseda. Le eno napako ima: Namreč to, da ni nova. Od Taaffeja sem smo jo slišali že tolikokrat, da se je izgubil njen neposredni vtisk in naša ušesa jo poslušajo prav tako ravnodušno, kakor vsakdanjo molitev «daj nam naš vsakdanji kruh».

Grof Taaffe, čegar najvišja politična modrost je bila po njegovih lastnih besedah ta, da se mora človek «fretariti», bi se bil vendar rad izkopal iz večne fretarije in z veliko gesto je povabil Čeha in Nemce na spravo. Dosegel je le to, da so njegove «punktacije» uničile staročesko stranko in ko je izpoznal, da z meščanskimi strankami ne doseže cilja ter je hotel reformirati volilno pravico, se je sam izpodtaknil ob njej in je padel.

Vsi njegovi nasledniki so deklamirali o narodni spravi; ne eden je ni dosegel. Badeni je posegel v narodne boje z nerodno roko; hotel jih je rešiti avtokratične in je dočivil grozen flasko,

Körber je imel mnogo resne volje in prav zato so stranke ignorirale njegovo delo, ki pač ni bilo dovršeno, a vendar ni zasluži takega prezira.

Sedaj pa prihaja baron Beck. Njegova metoda je drugačna. On ne vabi Čehov in Nemcev k eni mizi, ker se boji, da bi se kmalu stopili in razbili še mizo. Vsaka stranka naj bi njemu predložila svoj minimalni program, vlada bi pa primerjala zahteve obeh in izdelala svoje predloge, ki naj bi bili potem podlaga obravnavam, pri katerih bi Beck sam mešetaril.

In prav tako je, kakor da bi se sreča smehljala Becku. Že se sliši, da je Herold izdelal spomenico, ki obsega česke zahteve in da pripravljajo tudi nemški nacionalci za svoje zahteve tak sestavek.

Bilo bi na vsak način prezgodaj, ugibati, ali se to delo posreči, ali ne. Eno je gotovo: Položaj je za vlado ugodnejši, nego je bil vsa leta doslej. Zahvaliti se ima pa za to splošni in enaki volilni pravici, ki je popolnoma izpremenila lice državnega zbora in omogočila, da sede v ministrstvu mirno Čehi poleg Nemcev in Poljaki poleg obeh. Radikalno nacionalne stranke so pri volitvah med Čehi in med Nemci pogorele; največji kričaci pri spravi obravnavah sploh ne bodo imeli besede. V tem oziru je torej delo vsekakor olajšano.

Naše upanje pa vendar ni preveliko. Težko je verjeti, da bi imele nacionalistične stranke resno voljo. Odkod naj bi jo dobili, če je doslej nikdar niso imele? Rešiti morejo narodno vprašanje le tisti, ki res zastopajo narode. Tega se pa ne more trditi o meščanskih političarjih, ki pač radi vzamejo glasove od vsakogar, vendar pa zastopajo samo interese posameznih klik.

Zgrešena je pa tudi metoda. Posamezne preporne točke nemške in česke buržoazije niso narodno vprašanje. Stavljeno je to vprašanje pač iz mnogih posamičnih vprašanj; vsa skupaj so pa vendar celota, iz katere se ne sme trgati posameznih delov, če se hoče rešiti narodno vprašanje. Te celote se ne upa polotiti vlada, a tudi meščanske stranke se ji ne upajo približati. Če bodo kaj storili, bo to polovičarsko delo. Za take krparije se pa ne more navduševati delavstvo, ki si želi temeljite rešitve narodnega vprašanja, ker ne ovira njegovega razvoja in socialnega dela v tej državi nič tako, kakor večni nacionalistični boji.

Beck in Slovenci.

Pesem o narodni spravi je zapel baron Beck. To je vprašanje, ki zanima pač vse narode v tej državi, torej tudi Slovence. Osem jih je narodov, ki žive v Avstriji, in vsi so v borbi. Že navadna radovednost mora vprašati, kako si predstavlja ministrski predsednik pomirbo vseh teh narodov. Odgovor je pa prav kratek: Gospod Beck sploh ne misli na splošno spravo, ampak vesel bi bil, če bi se mu posrečilo, le nekoliko potolaziti Čeha in Nemce.

Radi priznamo, da je spor teh dveh narodov za državo najvažnejši. Toda če se govori o rešitvi narodnega vprašanja, imajo vendar tudi drugi narodi pravico zahtevati, da se misli nanje in da se jih vpraša, kaj je z njimi. Naše stališče se namreč temeljito razlikuje od Beckovega. On bi rad odpravil to, kar dela njegovi vladi največje preglavice, mi bi pa radi živeli in se razvijali, ne glede na to, kaj je baronu Becku prijetno ali neprijetno. Ministrski predsednik misli na interese države, mi pa mislimo na interese naroda.

Uvod, ki ga je naredil sedanji vodja avstrijske politike, nas nikakor ne zadovoljuje. Če bi se Nemci in Čehi popolnoma pobotali, bi bilo to pač lepo, ampak mi ne bi imeli nič od te sprave. Mogoče da bi celo kaj izgubili. Čehi so sedaj veliki Slovani. Praga je središče slovanske vzajemnosti, ker je središče česke matematike. Dokler nimajo Čehi, kar zahtevajo, jim je solidarnost ostalih Slovanov dragocena. Ta račun je dober. Ako bi oni dobili, kar bi radi, ne bi potrebovali ne Slovencev, ne Hrvatov več in slovanstvo bi jim utegnilo postati celo nerodno.

Da je med besedami in dejanji velika razlika, se je pokazalo že pri razpravi o volilni reformi. Tavčar, ki je takrat upal, da dobi pomoči pri Mladočehih, se je korenito urezal. In takih primerov bi se lahko našle še več.

Mi nimamo torej nobenega povoda, ogrevati se za česko-nemško spravo, če se potisne pri tem slovensko vprašanje v kot. Dokler niso drugi siti, imajo Slovenci še nekaj upanja, da se bodo nanje ozirali, ker jih morda potrebujejo. Čim imajo drugi dovolj, so Slovenci osamljeni.

Za nas je pa rešitev narodnega vprašanja bolj važna, kakor za Čeha in za Nemce. Malo nas je in zato je naš boj za obstanek težji. Narodne boje imamo na vseh straneh. Razven kranjske dežele smo povsod — če ne resnično, pa vsaj fiktivno — v manjšini. Naši kulturni pogoji so nezadostni. Naš gospodarski razvoj je siromašen. Vse to nam dela mnogo večje težave, kakor Čehom.

Vse to je pa tudi vzrok, da je naša politika tako klaverna, kakor ni politika nobenega drugega naroda v Avstriji.

Prav s svojega socialno-demokratskega stališča moremo zahtevati, da se ne rešuje narodnega vprašanja enostransko, brez nas, ampak da se napravi račun tudi s Slovenci. «Nevarnost za naš narodni obstanek» — to je vir vse naše politične mizerije. To geslo je dalo našim klerikalcem tako moč, kakršne nimajo v nobenem drugem narodu. Nič drugega jim ni treba, kakor ogrniti si nacionalni plašč, pa lahko uganjajo reakcionarne orgije noč in dan. «Kaj bo z narodnostjo?» se zagrmí, in liberalci si ne upajo biti liberalni. «Nemci in Lahi nam žugajo!» se zakliče, in ljudje, ki bi po vseh svojih potrebah morali biti socialisti, zbeže pod Šustersičevo ali pa pod Hribarjevo kuto.

Povsod se zanemarljiva socialna vprašanja, kjer divja nacionalni boj; a nikjer ne tako, kakor pri nas. Našim prvakom je v resnici prav malo ležeče na narodnosti. Saj se narodnega programa nimajo. Ampak nikjer ne zajemajo tako lahko uspešnih fraz, kakor v narodnem boju. Zato je treba osušiti ta rezervoar, da izpozna ljudstvo svoje prave potrebe. Rešiti se mora narodno vprašanje in sicer temeljito. Po vseh svojih interesih je slovenski narod naravnost ustvarjen za socializem, a prav nereseno narodno vprašanje je krivo, da blodi po potih, ki drže v pogin.

Žalostno je, da nimajo slovenski socialisti ne enega lastnega zastopnika v državnem zboru. Ako bi ga imeli, tedaj bi baron Beck izvedel, da se narodnega vprašanja ne rešuje preko glav slovenskega naroda. Izvedel bi, da je narodna avtonomija za nas zahteva, ki je nimamo samo zaradi lepote na papirju, ampak da jo smatramo za nujen pogoj za razvoj in napredek proletarskega slovenskega naroda. Toda česar ni, tega ni. Poiškati bo treba druga pota. Čeprav bodo težavnejša, jih menda vendar najdemo. Kajti umreti se ne bomo. In če je narodna avtonomija pogoj za naše življenje, se bo

demo bojevali zanj, ne oziraje se na to, ali je gospodu Becku naš boj prijeten ali ne.

Politični odsevi.

Zakoni o nagodbi in naredbe o izvršbi teh zakonov so danes uradno razglašene.

Volitve za gališki deželni zbor so razpisane in sicer bodo: V kmetijskih občinah dne 25. svečana, v mestih 2. marca, v trgovskih zbornicah 3. marca, v veleposestvih pa 6. marca.

Bivši finančni minister dr. Dunajewski je po noči 28. decembra umrl v Krakovu. Rojen je bil leta 1822 tudi v Krakovu. Študiral je na vseučiliščih v Poznanu, Lvovu in Krakovu. Leta 1873 je bil prvič voljen v državni zbor in je ostal državni poslanec do leta 1891. Leta 1880 je postal finančni minister v Taaffejevem kabinetu in je imel ta portfelj do 2. februarja 1891. Kot političar je bil član zlahčnega »poljskega kola«. Kot finančni minister ne zapusti pri delavstvu ugodnega spomina. Rešil je sicer avstrijski proračun večnega deficita, toda s sredstvi, ki so stiskala delavske sloje do krvi. Njegovo delo je nakladanje in zvišanje indirektnih davkov, ki jih plačujejo večinoma siromašni sloji, katerim podražujejo vse življenske potrebe. Njegov fiskalni zistem se še vedno drži in tlači delavstvo ob tla.

O »narodni spravi«, se že oglašajo razni »merodajni« političarji. Dr. Chiari, načelnik nemško-nacionalne zveze, je izjavil približno sledeče: Na to ni misliti, da bi se vsak avstrijski narod razvijal kot samostalna narodna in politična celota. Vprašanje bi se moralo rešiti tako, da bi se omejilo narodno in kulturno življenje vsake narodnosti na njen lastni krog. Za skupnost bi se pa moralo določiti visoke politične in gospodarske cilje. Ravnati bi se moralo narodno federalistično, državno pa centralistično. Poslovni in posredovalni jezik bi moral biti vsekakor nemški, ki je edini svetovni prometni jezik v državi. — Počakajmo kaj se bo še slišalo.

Stara madjaronska stranka na Hrvaškem, ki je bila pri zadnjih volitvah skoraj uničena, vstaja zopet iz groba. Zdi se, da se bo banu Rakodczay u vendar posrečilo, pridobiti njeno podporo. Če ga bo to rešilo, je seveda še vprašanje. V soboto je imela stranka zaupen shod v Zagrebu, na katerem je bila baje dobra udeležba. Govoril je najprej bivši hrvatski minister Tomašić, ki je dejal, da je stranka pri zadnjih volitvah ugonobil pritisk iz Budimpešte in od spodaj. Koaliciji, ki je prišla na njeno mesto, ne očita, da bi bila ravnala »nepatriotično«, ampak ni bila politično izsolana in ni poznala državnopravnih zakonov, tako da je zapeljala narod v popolno zmešnjavo. Potem se je Tomašić kazal narodnjaka, kar je vsekakor nekam čudno. Dejal je, da »narodna« stranka obsoja vsak poizkus, da bi se vpeljalo madjarski jezik kot uradni jezik v skupne urade na Hrvaškem in da protestira zoper vsako enostransko izpremembo nagodbe. »Narodna« stranka baje ne misli na to, da bi postala zopet vladajoča stranka, ampak zbrati hoče konservativne elemente in iskati pot iz zmešnjave. — Na to je Rakodczay razvil svoj »program«. Bil je strašno liberalen. Kdor ga pozna iz prejšnjih časov, zlasti ko je bil še višji državni pravdnik, ne bi verjel, da ima toliko dobrot v svoji malhi. Trdil je, da hoče popolnoma izvesti ogrsko-hrvatsko nagodbo in varovati pravice hrvatskega jezika. Če se posamezne točke nagodbe na Ogrskem in na Hrvaškem neenako tolmači, so regnikolarne deputacije poklicane, da odločujejo. Dokler ni rešeno vprašanje, ali so železniški uslužbenci vladni organi, morajo vsi uslužbenci na Hrvaškem občeovati z občinstvom in s hrvatskimi uradi v hrvatskem jeziku. Nastavljati se sme le osebe, ki so zmožne hrvatskega jezika v besedi in pisavi. O notranjem jeziku skupnih uradov morajo odločiti regnikolarne deputacije. Imel je še precejšen kupček obljub o šolstvu, o gospodarskih vprašanjih, stavbi železnice, regulaciji rek i. t. d. Končno je stranka sklenila, da izdela Tomašić v zmislu teh izvajanih strankin program, ki bo dne 3. januarja predložen zboru. — Opažalo se je, da se dr. Šumanović, dr. Gavrančič in nekateri pristasi barona Raucha niso udeležili zborovanja. Šumanović je agitiral proti udeležbi.

Italijanski vojni minister Vigano je odstopil ter je utemeljil svoj korak s tem, da je bolje, če je na čelu vojne uprave meščanski političar, kakor pa če je general. Ministrski predsednik Giolotti mu je pritril in je predložil njegovo demisijo kralju. — V Avstriji ne bi moglo zmagati tako mnenje.

Novi italijanski vojni minister je že imenovan, in sicer član senata Severino Casana, po poklicu inženir, ki je bil prej župan v Turinu. Misli se, da vpelje v vojski demokratične reforme. Govori se, da odstopi tudi minister za mornarico Mirabello.

Belgijski kralj Leopold kuje nove načrte, kako bi naredil dobro kupčijo s Kongo državo. Obrnil se je do francoskega finančnega ministra, naj bi mu dal pooblastilo, da bi sestavil anonimno kapitalistično družbo, kateri bo oddal svoja posestva. Po njegovem načrtu naj bi se porabilo polovico dohodkov za ustanovitev in vzdrževanja sanatorija

za častnike Kongo države; drugo polovico naj bi pa dobivala neimenovana oseba, ki bi bila seveda Leopoldov slamožec. Francoski finančni minister je pa odklonil ta načrt.

V japonski zbornici so se primerili veliki škandali. Izkazalo se je, da so poslanci, ki so člani notranje upravne komisije, proneverili 50.000 peset. Poslanci so tudi zlorabljali svojo pravico glede poštnine prostega pošiljanja, pisem in drugih pošiljatev na korist privatnih tvrdk, s katerimi so delili nepošteni dobiček. V enem mesecu so baje odposlali na enega poslanca 20.000 pisem. Izguba, ki jo je imela država na ta način, iznaša v zadnjem času dva miliona peset.

Ruska дума je šla do 29. januarja 1908 na počitnice. Prej je še sprejela zakon, ki dovoljuje 11.582.000 rubljev za podporo prebivalcem v krogih, kjer vlada lakota. Beda je na Ruskem letos nenavadno velika.

Ruske sodbe so še vedno pisane s krvjo. Vojno sodišče v Vladivostoku je sodilo triinsedemdeset obtožencev zaradi punta na vojni ladji »Mandžur«. Obsodilo je pet vojakov na smrt, šestnajst na dosmrtno prisilno delo, šestindvajset jih je uvrstilo v kazenske oddelke, šest v disciplinarne bataljone, dvajset jih je oprostito. Poveljnik trdnjave je potrdil to sodbo.

Veliki procesi so v Rusiji sedaj na dnevnem redu. Vlada, ki je prelomila carjevo besedo in z volilnim ropom sestavila sebi prijazno dumo, misli, da je prišel čas za maščevanje. Nesramno komedijo, ki jo je Stoljipin uprizoril, da je lahko razpustil drugo dumo, je sedaj nadaljevalo sodišče z obtožbo bivših socialno-demokratskih poslancev zaradi izmišljene zarote. Z brutalnimi kaznimi se je maščevala vlada nad socialističnimi poslanci, ki so imeli toliko poguma, da so ji v dumi delali opozicijo. A vse to je Stoljipinu premalo. Sedaj je dobil neskončen apetit in postavil je pred sodišče vse one, ki so po razpustu prve dume podpisali znani manifest v Viborgu. Sodišče ima sedaj težje stališče, ker ne more tako besneti, kakor nad socialisti v prvem procesu. Med obtoženci je nemreč večina meščanskih demokratov, kadetov in le malo socialistov. Nad temi ljudmi iz »višje družbe« se ne more kar tako znašati, kakor nad socialisti. Vendar je proces značilen. Še 19. julije 1906 se vlada ni upala, zatožiti poslancev, ki so podpisali manifest. Stoljipin je bil v strahu in z njim vsi gubernatorji. Vsi so se bali krvave revolucije. In državno pravdnštvo je takrat razglasilo: »Samo dejstvo, da so se poslanci bive dume obrnili do naroda, ne more biti podlaga kazenskemu preganjanju.« To je bilo takrat. Pol-drugo leto pozneje je državno pravdnštvo že našlo podlago za kazensko preganjanje. Vsi krivci stoji danes pred sodiščem. Zanimiva imena so med njimi. Na čelu jim je Muromiev, prvi predsednik prve dume. Pokazal je mnogo poguma, ko je se Plehve zatiral vsak svobodni dihalj na Ruskem; ko je bilo vse zasluženo se je upal govoriti v Moskvi o pravi in zakonitosti. Petrukievič je med njimi, sivi vodja »kadetov«, ki se je vse svoje življenje boril za ustavo. Pa Nabakov, najzvišnejši govornik v vseh treh dumah, ki je v bojevitih časih zaklical, da se mora izvrševalna oblast podložiti zakonodajni. Pa Urussov, ki je v drugi dumi razkrinkal tajne lopovščine policije. Pa veleposestnik Obninskij, knez Sahavskoj, knez Dolgorukov, Afnatjev, profesor Kovalevskij, Protopopov i. t. d. 169 jih je obtoženih, dva sta že umrla, 11 jih ni prišlo na razpravo. Prvega dne, 25. decembra, se je rešilo večinoma formalnosti. Dne 26. so izjavili Petrukievič, Kokoškin in Nabakov, da njih dejanje ni bilo zločinsko, ampak da je bilo prav tako bojno sredstvo, kakor razpust dume; izvršili so samo svojo dolžnost napram narodu. Več članov delavske stranke je izjavilo, da radi pretrpe smrt, če se le zruši sedanji zistem. Tretjega dne je dejal socialist Izevskij, da je podpisal oklic, da bi vrgel iskro punta med narod; sodba zgodovine ga bo oprostila. Ko je imenoval sodnike »ljudske sovražnike«, so mu vzeli besedo. — Kavkazec Ramišili je prišel iz šiselburške ječe in opisal grozote, ki jih tam trpe jetniki. Ker je omedlel, so pretrgali razpravo za tri ure. Knez Boratov je dejal, da bo prišel čas, ko bodo sedanji sodniki sedeli na zatožni klopi.

Shodi.

Javornik na Gorenjskem. V nedeljo dne 15. t. m. popoldan je bil tukaj v Komčevi dvorani prav dobro obiskán ljudski shod. Dnevni red mu je bil: Stališče strank v državnem zboru sprčo vedno naraščajoče draginje. Klerikalce prav hudo peče, da se je delavstvo naveličalo njihove nepošteno farbarije, in zato so, ker drugega niso mogli napraviti, v svoji onemogli jezi potrgali lepake, ki so naznanjali shod. Udeležba je pa dokazala, da delavstvo na klerikalne otročarije nič več ne da. Sodrug Tokan iz Ljubljane je v obširnem govoru poročal o delovanju socialno-demokratskih poslancev v državnem zboru in obenem s sarkastičnimi besedami ožigosal postopanje meščanskih in klerikalnih poslancev, katerim se je pred volitvami cedilo v obljubah za delavstvo kar med in mleko. Dokazal je, da pravzaprav klerikalci nečejo, da bi

delavstvo živelo cenejše meso in kruh in končno, da delavci sploh nimajo ničesar pričakovati od takih, ki so v danih razmerah naravnost prisiljeni, da zastopajo posestne sloje. Po sodrugu Tokanu se je oglašil k besedi navzoči župnik g. Košir, ki je skušal dokazovati, da so krščanski socialci pravilno ravnali, ko so v državnem zboru glasovali proti predlogom, ki so jih socialni demokratje vložili glede omejitve draginje. Med drugim je tudi trdil, da se zgode vse nesreče med delom le vsled pijanosti delavcev. Ta predrzna žalitev je vzbudila med zborovalci tak vihar ogorčenja, da je smatral g. župnik za umestno, preklicati sumničenje. Seveda mu sodrug Tokan ni ostal dolžan odgovora ter je prav jasno dokazal, da g. župnik v nika-kršnem oziru nima prav. Tako se je videl g. župnik nazadnje prisiljenega, pritrčiti izjavjanjem svojega predgovornika. Konstatirati pa moramo, da se je debata vršila vsestransko v dostojni obliki. Obžalovati moramo le »Slovenčega« dopisnika, ki se je o tem shodu tako nesramno zlagal. To nam je sicer všeč, ker je nam, ki smo prisostvovali shodu, dokazal, da klerikalstvo sploh živi od same laži.

Rectus.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravnistvu »Rdečega Prapora«, kamor se pošilja tudi denar.

Upravnistvo.

Za novo leto.

Stari koledar je razveljavljen; novo leto pišemo. Važno za življenje avstrijskega delavstva je bilo leto, ki je imelo včeraj svoj zadnji dan. Prvi državni zbor na podlagi splošne in enake volilne pravice in v njem 87 socialno-demokratskih poslancev — to je sad dolgih, trdovratnih bojov avstrijskega delavstva za volilno pravico. Prvič je dobilo delavstvo tako zastopstvo, ki se ga mora tudi po številu vpoštevati in s tem je postal proletariat priznana politična moč v tej državi.

Drevje seveda ne pada pod prvim udarcem sekire. Velikanski uspeh, ki so ga delavci pri volitvah dosegli, je presenetil ne samo vso Avstrijo, ampak lahko se reče, ves svet, ki se zanima za politično življenje. Ali krasna zmaga je pognala nasprotnikom grozen strah v kosti in pojavile so se najbolj nenaravne politične zveze, ki so rodile nemško-slovansko liberalno-klerikalno vlado z nalogo, varovati državo in kapitalizem pred socialno-demokratsko nevarnostjo.

V teh razmerah pomeni novo leto za delavce nov boj. Karkoli dosežemo v kapitalistični družbi, je vedno le orožje za nove boje v rokah proletariata. Vsak kosček moti, ki ga moremo vladajočim iztrgati, je važen in potreben, a vsi taki kosčki niso cilj. Še dolga je naša pot do končnega smotra, do popolne osvoboditve delavskega razreda iz kapitalistične tiranije. A zlasti težak je ta boj pri nas, na Slovenskem, kjer je ljudstvo bolj zanemarjeno in klerikalno poneumnjevanje bolj razširjeno, kakor kjerkoli. Zlasti težaven je boj na Slovenskem, kjer imajo prazne fraze, če le prijetno done, več veljave, nego najresnejše delo.

Ob začetku novega leta vidino po slovenskih deželah vse razdruženo v neštete stranke, a vendar vse idealno

združene v sovraštvo do socialne demokracije.

Enako besno nas napadajo liberalci in klerikalci vsake barve. Med seboj se koljejo, ali kadar se gre proti socialnim demokratom, so pozabljena vsa njih nasprotja.

V tem divjem boju je najvažnejša naloga delavstva, skrbeti, da ima dobro orožje. Na pomoč svojih zakletih sovražnikov ne more računati. Edino geslo, ki velja za delavca, se glasi:

Pomagaj si sam!

Pomagaj si — to se pravi: Bojui se! V boj se pa ne gre z praznimi rokami, brez načrta in brez reda. Najvažnejše sredstvo proletariata v boju za osvoboditev je pa

delavsko časopisje.

Organizacija združuje delavske vrste in jim daje zanesljive načrte za politične in gospodarske boje. Delavski časopis je pa

moč

organizacije in delavskega razreda.

Sodrug! Skrbite, da bo ta meč čvrst in oster! Pomislite, da imajo nasprotniki bogate arzenale, ker jim ne primanjkuje sredstev. Vaše časopisje se pa le z Vašo močjo in z Vašo pomočjo lahko razvija.

Spomnite se, da storite zase vse, kar storite za svoje časopisje.

Vaš list ima mnogo nalog in težje, nego meščanski časopisi.

Vaš list Vam ne more služiti direktno in indirektno. Pisan mora biti za Vas, pa tudi za Vaše nasprotnike. Braniti mora Vaše pravice, poučevati Vas mora o razmerah in dogodkih, ki jih zamolče vsi drugi. Najmlajšim Vašim sodrugom mora dati prve pojme o socializmu in o boju, odgovarjati mora pa tudi višjim potrebam starejših in izkušenih. Vašim nasprotnikom mora tolmačiti Vaše življenje, Vaše potrebe in cilje. Proti sovražnikom mora vihteti meč, nepoučene pa mora poučevati, da postanejo iz nasprotnikov po prepričanju pri- stasi in sobojevniki.

Da Vaš list lahko izpolnjuje vse mnogovrstne in težke naloge, mora pa imeti potrebno moč.

Razširjajte „Rdeči Prapor“

in Vi ga izboljšujete. Čim več ima sredstev, tem boljši bo, tem več koristi boste imeli od njega.

Spomnite se le na preteklo leto, le na zadnje čase in izpoznali boste, kako potrebno je za Vas, da se Vam časopisje razvije.

Bile so volitve v ljubljanski občinski svet. Nikjer niste imeli zaveznika!

Bile so volitve v državni zbor. Vse je bilo zoper Vas, vse Vas je zmerjalo, napadalo, obrekovalo, slepilo in zapeljevalo.

Bil je v državnem zboru boj za sredstva

zoper draginjo.

Še resnice o razpravah niso povedali nasprotniki, samo Vaš list Vas je po svojih skromnih močeh poučeval o resnici.

Bili so

delavski boji v Trstu;

Vaši najprotniki so na sramoto delavske in slovenskega imena organizirali stavkokazne čete in obrekovali zavedne delavce nad vse surovo.

Vstalo je

zavedno delavstvo v Pulju

za svoje politične pravice. Vse časopisje je složno lagalo, da se je delala tema. Trobilo je o Vaših porazih, ko ste slavili najsijajnejše zmage, vse Vaše je oblatilo, Vaše čiste cilje onesnažilo.

In zoper vso to združeno armado, ki diha samo sovrašтво, se mora bojevati

Vaše časopisje,

a nedostaja mu sredstev, da bi moglo izvrševati svojo veliko nalogo tako, kakor bi bilo treba v Vašem interesu in kakor bi mi radi.

Delavci!

Podvojite število odjemalcev „Rdečega Prapora“ in list Vam bo dvakrat toliko vreden, kakor je sedaj.

Agitirajte, delavci! V Vaših rokah je razvoj Vašega lista; pridobivajte mn neumorno novih naročnikov in dvakrat boljše boste odbijali napade sovražnikov

„Rdeči Prapor“ je napredoval. Letos je začel izhajati po dvakrat na teden. Skrbite, da ne ostanemo pri tem. Vedno naprej! mora biti naše in Vaše geslo.

Pomislite, da imajo nasprotniki dnevnike in cel kup drugih časopisov. Delavstvo pa ne sme večno zastajati za nasprotniki.

Kar žrtvujete za svoj list, ni izgubljeno. Naročnina je seveda denar. Toda Vaš list Vas podpira v Vaših bojih in čim bolj ga okrepite, tem izdatnejša bo njegova pomoč. Kar vložite v svoje časopisje, se Vam bogato povrne v Vaših bojih; žrtve, ki jih prinašate za svoje časopisje, so za Vas dobiček.

Zato na delo, sodrug!

Pridobiti enega novega naročnika, ni za nikogar pretežko delo. A če pridobi vsak naročnik le enega novega, imamo v kratkem času dvojno število odjemalcev in boljši list.

Storite za svoje časopisje to, kar store sodrug drugi drugod in zmagovali boste v svojih bojih tako, kakor zmagujejo Vaši sodrug drugi drugod.

Zatorej: Na delo!

Pa srečno novo leto!

Socialni pregled.

Kapitalistični profiti. Nenavadno ugodna konjunktura zadnjih let je prinesla avstrijskim kapitalistom ogromne dobičke. Približno sliko teh profitov se lahko dobi po pregledu sledeče statistike za leto 1906.

Stroka	Število akcijskih družb	Izkazan čist dobiček leta 1906 Kron
Premogokopi in železo	7	32,312.461
Industrija strojev	9	11,325.490
Električna industrija	6	8,009.960
Lesna industrija	1	673.146
Kemična industrija	6	7,178.600
Pivovarne	5	1,895.965
Industrija stekla	2	1,197.294
» papirja	6	4,593.187
Tekstilna industrija	4	2,833.008
Železnice	8	37,613.337
Prometna podjetja	2	1,888.711
Parobrodarstvo	3	3,390.287
Banke	6	51,843.671
Skupaj	65	167,355.117

Že leto 1905 je bilo za avstrijske kapitaliste zelo ugodno; kajti že takrat je bila konjunktura visoka in kapitalistični dobički so močno presežali prejšnja leta. A leto 1906 je prineslo 65 akcijskim družbam za 32 milijonov kron, to je za 23,5 odstotkov več, kakor leto 1905.

Tudi država je profitirala. Davčni dohodki so močno narasli in dobiček državnih podjetij se je povečal. 146 milijonov prebitka, s katerim se je bahal finančni minister, izkazuje delež države ob naraščajočih profitih in rentah.

Delavski razred je dosegel spričo tega zlatega dežja, ki se je zlil nad kapitaliste, prav malo izboljšanja, a kar je dosegel, mu je vzela draginja.

Domače stvari.

Kranjski deželni zbor je torej pokopan brez vsake slovesnosti. Dne 19. julija 1901 je bil predzadnji deželni zbor razpuščen, dne 30. decembra je bil sklican novi. V ponedeljek mu torej poteče zakonodajna doba in tedaj umre, tudi če se ga ne razpusti. Vlada mu je priznala življenje do zadnje ure, ali to življenje je bilo samo po sebi mrtvo. Da ni bil že davno razpuščen, ni pripisati kaki posebni liberalnosti naše slayne vlade, ampak njeni komotnosti. Kajti gospodom Schwarzu in tovarišem je ljubše, da je dežela brez zakonitega zastopstva, kakor da bi se ukvarjala s težavnim parlamentom. Špekulacija je sicer tudi s stališča birokratične komotnosti napačna. Kajti čim dalje se bo vlačila dosedanja mrska kača, tem dalje bodo trajale tudi težave. Volilna reforma je na Kranjskem ne le potreba doslej brezpravnega ljudstva, ampak tudi potreba deželnega zbora samega, ki bo nesposoben za zdravo življenje, dokler ostane njegova podlaga neizpremenjena. Po poročilih „Slov. Naroda“ je sicer vlada baje v zadnji uri poizkušala doseči sporazum med deželnozborskimi strankami, da bi omogočila volilno reformo pred razpustom. Pogajanja so se razbila. Če je to resnično — in dvomiti ni treba — tedaj je vlada pokazala kratkovidnost, ki daje njeni sposobnosti prav slabo izpričevalo. Res je, da naših meščanskih strank ne gre precenjevati; ampak tako se jih vendar tudi ne sme podcenjevati, da bi kar menili, da bi bili blagoslovljali, kar so včeraj preklinjali. Vlada bi imela pravico, vabiti na nova pogajanja, če bi bila imela predložiti kaj novega. Čim se je pa odločila obstati na prvotni volilni reformi, je morala biti po dogodkih v deželnem zboru in po prvih poizkusih sprave prepričana, da v tem zboru ne doseže cilja. Torej je bilo samo dvoje potov odprtih; razpust in nove volitve na podlagi stare volilne pravice z medlim upanjem, da morda novi deželni zbor sprejme reformo, ki jo je stari zavrgel, ali pa oktroa volilne reforme. Vsekakor pa je bil razpust potreben že zaradi skrajšanja procesa. Vlada je izbrala tretjo pot, ki je bila najmanj oportuna. Sedaj je deželni zbor umrl naravne smrti. Prišle bodo torej nove volitve, ki bi bile že davno lahko končane. Najbrže se bo volilo meseca sivečana. Velikih razlik menda ne bo. Šanse za tisto volilno reformo, ki jo je vlada predložila zadnjemu zboru, se najbrže ne poboljšajo. In kaj tedaj? Ali naj tudi novi deželni zbor živetari na papirju, kakor sedaj umirajoči? Doklej naj bi slo to? Ali bo novi deželni zbor takoj razpuščen, čim bi se pokazalo, da je enak sedanjemu? Ali pa se misli vlada akomodirati in predložiti drugačno reformo? ... Najverjetnejše je, da vlada sama ne vé, kaj hoče. Ampak da mora zaradi neodločnosti vlade trpeti cela dežela in vse njeno prebivalstvo, to vsaj ne odgovarja duhu ustavnosti. In če se v deželni palači ne bo resno mislilo na to, da se enkrat konča to igro, bo treba zunaj tem resneje misliti na to.

Spomin na Primoža Trubarja hočejo slaviti v Ljubljani. Prav bi bilo tako, kajti Trubar je res markantna osebnost v ravni zgodovini slovenskega naroda in vsa njegova doba je tako znamenita, da bi bilo res koristno, če bi se sedanja generacija enkrat z resnobo spomnila nanjo. Toda človeka, ki opazuje priprave za to proslavo, mora biti globoka melanholija, ali pa mogočna jeza. Kajti kar

se namerava, naj bi bila prav navadna slavnost liberalne stranke. Ustanovil se je odbor in pritisnil si je liberalni pečat na čelo s tem, da je izvolil župana in poslanca Hribarja za častnega člana, gospo Tavčarjevo pa za častno članico. Trubarjev spomin je s tem že tako profaniran, da ni od nameravane proslave pričakovati nič drugega, kakor hrupno, morda bombastično, ampak votlo, morda celo blasfemično komedijo. Reformacija, pa liberalna stranka! Primož Trubar, pa Ivan Hribar! Grozne primere! Se če bi se smatralo reformacijo za čisto verski pokret, ne bi imeli naši liberalci pravice, sklicevati se na njo in na njene ideje. Najmanj pravice pa bi imel Ivan Hribar, čegar poklic je, pozdravljati ljubljanske škofo, skrivati se, kadar se protestira proti katoliškim shodom, snovati klube s sedmerimi popi in podpisavati reverze, da ne bo oviral klerikalne politike. Do Primoža Trubarja nimajo pravice liberalni meškuži, ki se navdušujejo za tako neznačajno „taktiko“ in ji izrekajo slovesno zaupanje. A najmanj se jim more priznati to pravico, če se vzame reformacijo in njenega agitatorja v pravem pomenu. Kajti tedanje gibanje je imelo versko lice, kar se v tistih časih sploh ni zgodilo nič brez verskih refleksij; ampak v svojem jedru je bila reformacija socialno-politično revolucionarno gibanje. V reformaciji se je izražala uporna misel potlačenih in brezpravnih. Zato je bil njen upliv na zatiranje množice tako velikanski, zato je užgala v srcih tako mogočen ogenj, da ga nobena religiozna teorija sama ne bi mogla zanetiti. Od reformacije ni mogoče ločiti kmečkih puntov, humanističnega gibanja in političnih dogodkov dolge dobe. Kdor hoče slaviti Trubarja, mora imeti toliko moči, da lahko z vsem srcem proslavi vsako revolucionarno delo one dobe in vsako socialno revolucijo sploh. Če bi imeli današnji liberalci pravico, imenovati se Trubarjeve potomce, tedaj bi morali vsakemu fanatičnemu političnemu kaplanu priznati, da je Kristusov naslednik. Časi se izpreminjajo, z njimi razmere in v razmerah dozorevajo ideje. Trubarjeva doba je potekla; potrebe naših dni so drugačne, kakor so bile takrat. Ampak kolikor dovoljuje zgodovina analogije, toliko je gotovo, da nimajo do Trubarja in njegovih idej in njegovega dela pravice liberalci, temveč edino moderni revolucionarji, socialni demokratje.

Za dopolnilno volitev v štajerski deželni zbor v celjskih kmetijskih občinah kandidira klerikalna „Kmetška zveza“ Alojzija Terglava.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Iz stranke.

Smrtna kosa. Po noči od nedelje na ponedeljek je umrl v Ljubljani v moški dobi, komaj 39. let star, krojač sodrug Vilfan za srčno napako. Sodrug Vilfan je bil starejši član stranke in je bil zlasti delaven v krojaški organizaciji. Mnogo zaslug za svoje tovariše si je pridobil kot načelnik pomočniškega zbora. Nekaj časa je bil tudi član in blagajnik izvrševalnega odbora stranke. Bil je mirnega značaja in vedno taktičnega vedenja. Lani je poskusil svojo srečo s tem, da je otvoril lastno delavnico, a kruta bolezen ga je prezgodaj položila v grob. Pogreb je bil danes ob treh popoldne. Vsi, ko so ga poznali, mu ohranijo blag spomin.

Prva deželna konferenca jugoslovanske socialne demokracije v Istri.

V nedeljo, 22. decembra, je bil v Pulju prvi-krat sestanek slovenskih in hrvatskih socialistov, ki so ga sklicali zaupniki v Pulju z namenom, da se pripravi temelj sistematičnemu delu v deželi. Udeležilo se je konference 20 delegatov, ki so bili odposlani skoraj iz vseh volilnih okrajev dežele. Italijanske socialiste iz Istre je zastopal sodrug Lirusi.

Konferenco je otvoril ob 1/3. sodrug Petetan v imenu sklicateljev. Pozdravil je navzoče delegate in razložil namen konference, ki je bila potrebna zaradi tega, ker posamezne organizacije v deželi doslej niso imele pravega stika in je bilo na ta način skupno politično delo zelo težko. Današnja konferenca ima najprej zbrati že obstoječe organizacije v celoto, ki mora potem delati, da se učvrsti in razširi. Prečital je potem razna pozdravna pisma, ki se jih je z odobravanjem sprejelo na znanje. Tedaj se je volilo predsedništvo konference in sicer je bil soglasno izvoljen sodrug Zlobec za predsednika, sodrug Juretić pa za zapisničarja.

Po kratkih pozdravnih besedah predsednika se je prešlo na dnevni red.

Prva točka je bila: Gospodarski in politični položaj v Istri.

Poročal je sodrug Petetan. Govornik je v obširnem govoru opisal položaj, v katerem se nahaja Istra v gospodarskem, političnem in zlasti v kulturnem oziru. V soglasju s svojimi izvajanjmi je predložil sledečo resolucijo:

Konferenca istrskih jugoslovanskih socialnih demokratov, zbirajoča dne 22. decembra 1907 v Pulju, obsoja protiljudsko politiko istrskih dr-

žavnih in deželnih poslancev, ki jo vodijo doma in na Dunaju na škodo prebivalstva. Zlasti obsoja vedenje istrskih državnih poslancev obeh narodnosti ob vprašanju draginje, ki se je izrazilo v tem, da niso imeli dovolj poguma, ne da bi bili glasovali za nujnost predlogov dra. Rennerja in Schrammla, ne proti. Interesi istrskega prebivalstva bi bili odločno zahtevali, da bi bili istrski poslanci energično podpirali predloge socialnih demokratov proti draginji.

Konferenca protestira najodločneje proti istrskemu deželnemu šolskemu zakonu, ki zahteva za vsakega šolo obiskujočega otroka 6 K davka in s tem obdavčenjem ljudske izobrazbe ovira napredek kulture. Konferenca sklepa, da se ima uvesti proti temu zakonu energično akcijo, ki ne sme odnehati, dokler ne bo odpravljena omenjena določba.

Konferenca odločno obsoja politiko avstrijske vlade, ki neprenehoma vsiljuje slovanskemu prebivalstvu Istre nemške ljudske in srednje šole, v tem ko odreja istrskemu slovanskemu ljudstvu edino ljudsko šolo. Konferenca smatra za državno sramoto, da je še danes v Istri nad petdeset slovanskih občin sploh brez ljudske šole.

Konferenca poziva deželno in državno vlado, naj se resno pobrigata za istrsko šolstvo ter za splošno gospodarsko in kulturno povzdigo istrskega prebivalstva.

Nadalje poziva konferenca vlado, naj skliče istrski deželni zbor, deželne poslance pa poziva, naj reformirajo deželni volilni red brez zavlačanja tako, da bo odgovarjal potrebam prebivalstva in resničnemu položaju v Istri.

O resoluciji se je razvila debata, katere so se udeležili sodr. Haramina, Jelčič, Leskovic in Lirusi ter je bila potem soglasno sprejeta.

Prešlo se je potem na drugo točko dnevnega reda: Organizacija.

Poročevalec sodrug Petejan je temeljito razložil organizacijo v zmislu organizacijskega štatuta stranke. Povdarjal je, da mora biti krajevna organizacija podlaga vse organizacijske stavbe. Vse krajevne organizacije enega volilnega okraja so združene v okrajni organizaciji, vseh šest okrajnih organizacij se pa združi v deželni organizaciji. Govornik predlaga v tem zmislu načrt, po katerem bodi sedež političnega odbora deželne organizacije v Pulju. Politični odbor naj bi bil sestavljen iz sedmih članov. Voli naj se jih vsako leto na deželni konferenci.

Debate o tej točki so se udeležili sodrugi Pirc, Haramina in Leskovic.

Načrt je bil po zaključeni debati soglasno sprejet.

Tretja točka je bila: Tiskovni sklad.

Poročevalec sodrug Haramina je v daljšem govoru razjasnil namen tiskovnega sklada za Istro. V deželi vlada strašna kulturna mizerija in stranka ima opraviti z ljudstvom, ki je doslej grozno zapuščen. Skrbeti mora torej za to, da dobi delavstvo višjo omiko in da bo tedaj zmožno, razumeti svoj položaj in njegove vzroke. Casopisje stranke, ki ne more biti urejevano izključno za istrske potrebe in ki tudi ne more biti pisano le z ozirom na nizko stopnjo omike, ki jo žal imamo v deželi, ne zadostuje. Poleg razširjanja strankinega časopisja bi bile primerne poljudne knjižice, zlasti o važnih predmetih, ki se tičejo specialno istrskega prebivalstva. Naše ljudstvo pa doslej ni vajeno čitati; bila bi utopija, misliti, da bi se s prodajo knjižic pokrilo troške. Treba je istrsko ljudstvo šele privaditi, da čita. Zato bi se mu moralo dajati knjižice po najnižji ceni, po potrebi tudi brezplačno. Zato bi se moralo ustanoviti tiskovni sklad, iz katerega se bode pokrivalo stroške. Govornik je predložil sledečo resolucijo:

Prva istrska deželna konferenca izrekla, da je tiskovni sklad za Istro prepotrben za duševno probujanje slovenskega in hrvaškega naroda v Istri, brez katere ni misliti na trajno uspešno delo stranke. Vsled tega sklepa konference, da se ustanovi tiskovni sklad za Istro v delokrogu političnega odbora, dokler se ne ustanovi nameravana tiskovna zadruga za celo stranko v Ljubljani. Za ta tiskovni sklad se izda bloke za prispevke po 1 krono, po 50 vinarjev in po 30 vinarjev na mesec.

Tudi ta resolucija je bila po kratki debati, katere so se udeležili sodrugi Petejan, Jelčič in Leskovic, soglasno sprejeta.

Potem so bili soglasno izvoljeni v politični odbor:

Alojzij Hrovat — Kanfanar; Pavel Bučič — Labinj; Miha Potocki — Opatija; Haramina, Petejan, J. Jelčič in Štefan Junetič — Pulj.

Pri zadnji točki «Raznoterosti» je poročal sodrug Petejan o boju tržaskih težakov in o izdajstvu, ki ga je zakrivila «Narodna organizacija». Predložil je, naj se izrazi težakom simpatije deželne konference in naj se obsodi izdajstvo narodne organizacije.

Nadalje je cmenil desolatne razmere v puljski občini. Tam že dvajset let ni pravega občinskega sveta. Ves čas so neprenehoma volitve, proti katerim se vlaga proteste. Občina trpi vsled te nerednosti zelo, zlasti materialno. Danes ima puljska občina nič manj kakor štiri milijone kron dolga, ki požirajo ogromne obresti. Najtežje breme mora nositi delavsko prebivalstvo, kateremu se zvali doklade in naklade s podraževanjem živil na hrbet.

Predlog sodruga Petejana je bil sprejet.

Ko je govorilo še nekoliko sodrugov o splošnih razmerah, je predsednik zaključil konferenco z lepim govorom in z apelom, naj se delegati krepko poprimejo dele, da ne ostanejo sklepi na papirju, ampak da doba kri in meso.

S prepevanjem delavskih pesmi se je zaključila konferenca, ki je trajala pet ur.

Izkaz prostovoljnih darov.

Gospod Kramar iz Trbovlja nam je poslal za tiskovni sklad 10 K kot izgubljeni stavo z državnozbornim kandidatom brežiško-laškega okraja g. M. Čobalom. Gospod Lampret 2 K. — Pet neimenovanih sodrugov 60 K kot novoletno darilo. Lepa hvala!

Dne 3. januarja 1908

izide v Trstu nov tednik

'Delavski list'

glasilo slovenskih socialistov n^a Primorskem.

Naročnina za celo leto K 4.20, za pol leta K 2.10, za četrt leta K 1.05. Posamezne številke bodo stale 6 vinarjev. Tržasko delavce opominjamo že sedaj na to njihovo bojno sredstvo.

Uredništvo in upravnništvo ulica Boschetto št. 5, II. nadstropje. Telefon št. 1570.

Šaljive bazare

kakor tudi vse

slavnostne predmete

dobavlja najceneje

WUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2, Wallgasse 19
(poleg Raimundtheater).

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «POD SPOVEDNIM PEČATOM» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetsko ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, pri upravi časopisa «Naprej!» v Idriji in po vseh knjigarnah.

AUSTRO-AMERICANA

TRIST NEW-YORK

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
raznolično potovati naj se obrnejo
na
Simona Smetetza
v Ljubljani Kolodvorska ulica 20.
Kajkova str. Pojasnila dajo se brezplačno.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 157.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 157.

26-8